

Broerstraat 5

••••• Ain wondre stad: Noorderhaven

RuG

Comenius

Executive leergangen over visie en leiderschap

In samenwerking met de universiteiten van
Leuven, Cambridge, Heidelberg, Parijs, Bologna, Praag, Groningen

European Comenius Course

Internationaal executive programma waarin leiderschapsontwikkeling centraal staat. In samenwerking met internationaal vernaarde universiteiten van Leuven, Cambridge, Heidelberg, Parijs, Bologna, Praag en Groningen worden vakoverstijgende inzichten uit zeven klassieke wetenschapsgebieden aangereikt. In elk van deze steden is een driedaags verblijf geprogrammeerd. Een keur aan docenten uit de genoemde universiteiten participeert aan het programma.

Docenten zijn onder anderen: prof. Peter Goddard (Cambridge, natuurwetenschappen), prof. Herman de Dijn (Leuven, filosofie), prof. Jean-Robert Pitte (Parijs, sociale wetenschappen), prof. Konrad Beyreuther (Heidelberg, medische wetenschappen), mr. Gherardo Colombo (Bologna, rechtswetenschappen), Olbram Zoubek (Praag, kunst en cultuur) en prof. dr. Peter Leeftang (Groningen, economische wetenschappen).

"Dit is een leergang in de ware academische traditie van vorming en verdieping van persoonlijke talenten."
drs. Pim W. Mol, Managing Director MeesPierson Private Wealth Management

Tijdsduur: 21 dagen verspreid over een jaar
Start: woensdag 19 november 2003
Locaties: Leuven, Cambridge, Heidelberg, Parijs, Bologna, Praag, Groningen

Comenius Leergang

De leergang is een executive programma over visie en leiderschap. Het biedt een cluster van inzichten uit vele wetenschapsgebieden: filosofie & theologie, economic, psychologie, sociologie, rechtswetenschappen, geneeskunde, letteren en natuurwetenschappen. Niet 'koude' academische kennis staat centraal, maar kennis die verrijkt is met de persoonlijke visie en levenservaring van vooraanstaande docenten: prof. dr. Heleen Dupuis (Rijksuniversiteit Leiden), prof. dr. Vincent Icke (Rijksuniversiteit Leiden), dr. Wim Koole (oud-directeur IKON), prof. dr. Anne van der Meiden, mr. Max van der Stoep (oud-minister van Buitenlandse Zaken), mr. Bram Stemerdink, prof. dr. Bart Nooteboom (Erasmus Universiteit), prof. dr. mr. Herman van Gunsteren (Rijksuniversiteit Leiden), prof. dr. John Rijsman (Katholieke Universiteit Brabant), prof. dr. Marian Verkerk (RuG), prof. dr. Henk Tieleman (Universiteit Utrecht) en Paul Ostendorf (Neo versum).

"Comenius heeft mijn rugzak opnieuw geordend: de waarheid zit er niet meer in. Wel verschillende waarheden naast elkaar die me helpen de omgeving beter te interpreteren." mr. Leo Witvliet, Algemeen Directeur Ernst & Young Interimmanagement BV

"Uitdijkelijk een topprogramma dat de verschillende wetenschappelijke inzichten verbindt en vertaalbaar maakt. Zo ontstaat er begrip voor de fundamentele dynamieken."
ir. Jan Michiels, voormalig CIO Essent Kabelcom

Tijdsduur: 14 dagen verspreid over 7 maanden
Start: donderdag 30 oktober 2003
Locatie: centraal in Nederland

Bel voor meer informatie drs. Sandra Roelen-Hendriks
of drs. Chris Giebels 050 - 316 22 23

RUG

Inhoud

4 De paradox van een anti-doodstraf-activist

Bart Stapert strijdt tegen de doodstraf in de VS, maar meent niettemin dat we ook veel goede dingen van het Amerikaanse rechtssysteem kunnen leren.

8 Voor eeuwig Voorwaarts

Onlangs bestond de Groningse studentenvoetbalvereniging Forward honderd jaar. Het eeuwfeest werd uiteraard groots en stijlvol gevierd.

12 Vliegen vangen met azijn

Voor de voedingsmiddelenindustrie zijn vliegen meer dan lastig. Biologe Renate Smallegange onderzocht bestrijdingsmethoden.

14 Eerherstel voor een hoofdstad

Egyptoloog Jaap van Dijk is betrokken bij de onderzoeken in de dodenstad van de oude Egyptische hoofdstad Memphis.

16 Professor langs de zijlijn

'Meta-onderzoeker' Trudy Dehue maakt studie van de fundamenteën van wetenschappelijke methodologie. En trapt soms op tenen.

22 'America on the move'

De voorbereidingen van een Amerikaanse Comenius-leergang zijn in volle gang. Reisindrukken in een land waar de bewoners nog immer op drift zijn.

En verder:

7 Uitgelicht: alumnivereniging van sociologie

9 De bookmarks van Meyboom-de Jong

10 Ain Wondre Stad: 'Hoek van Ameland'

11 Column WKB

19 Postacademische opleidingen

24 Nieuws en agenda

28 Alumni Achteraf

Redactioneel

De macht van het geld komt in dit zomernummer van *Broerstraat 5* vaak aan de orde. In hoeverre worden jonge academici hierdoor beïnvloed bij hun zoektocht naar een (andere) baan? Laten zij zich leiden door een hoog salaris en de mogelijkheid om snel carrière te maken of gelden er andere criteria? Uit een recent onderzoek van weekblad *Intermediair* onder ruim 7.000 hoger opgeleiden (met maximaal 10 jaar werkervaring) bleek dat een prettige bedrijfscultuur, afwisseling in het werk en een goeie balans tussen werktijd en vrije tijd minstens zo belangrijk zijn. Voor mijzelf waren avontuur en veel geld verdienen bij een internationale werkgever, na jaren van een magere studiebeurs te hebben geleefd, de belangrijkste criteria bij het zoeken naar een baan. Na een korte aanloopperiode in het onder-

wijs, verruilde ik Groningen dan ook voor Amsterdam waar ik voor Berlitz International Language School ging werken. Een organisatie met een miljardenomzet en vestigingen over de hele wereld. Een boeiende werkomgeving waarbij ik contacten onderhield met internationale kopstukken uit het bedrijfsleven (van computergiganten tot luchtvaartmaatschappijen). Een snelle baan in een net zo snelle omgeving. Voor mij op den duur net iets te snel, maar vooral ook te anoniem en oppervlakkig.

Via een omweg kwam ik uiteindelijk weer terug in Groningen, waar ik me ondanks tien jaar afwezigheid direct weer 'thuis' voelde. Gelukkig heeft mijn werk bij de Rijksuniversiteit Groningen ook een internationale dimensie en ga ik regelmatig de grens over. Het grote geld heb ik echter verruild voor een betere balans tussen werk en vrije tijd.

Heel anders dan mijn keuze destijds was de keuze van advocaat Bart Stapert. Als kersverse alumnus rechten (van de RUG) koos hij in 1989 voor zijn idealen en vertrok naar de VS, waar hij op non-profitbasis terdoodveroordeelden verdedigde. Inmiddels is hij teruggekeerd naar Nederland en was hij gastspreker op het Voorjaarsdiner 2003 van de RUG. Nog steeds niet op zoek naar het grote geld, maar wel naar een mogelijkheid zijn kennis en ervaring in te zetten voor een betere wereld. Hij vertelt hierover in het interview op pagina 4. Veel leesplezier!

Lidy Bosker

Alumni Relations Officer

foto voorpagina: Arthur Blonk

De paradox van een anti-doodstraf-activist

Van iemand die zich al bijna twee decennia inzet tegen de doodstraf in de VS, zou men een uitgesproken veroordeling van het Amerikaanse strafrecht verwachten. Toch is Bart Stapert opvallend genuanceerd, zeker als het vergeleken wordt met het Europese systeem. Ook doet hij absoluut niet mee aan het 'America-bashing', dat tegenwoordig in vooral progressieve kringen zo bon ton is.

De gegevens over 'capital punishment' in Amerika zijn genoegzaam bekend. Het is de ultieme straf, die waarschijnlijk om die reden felle voor- en tegenstanders heeft. Er zijn discussies omdat zwarten en Latino's meer dan blanken de kans hebben 'on death row' te belanden, terwijl ook de executie van minderjarigen, geesteszieken en verstandelijk gehandicapten omstreden is. Een onfris bijverschijnsel is tot slot dat terdoodveroordeelden soms geen deugdelijke juridische bijstand krijgen en geconfronteerd worden met vooringenomen jury's, rechters, politieagenten en officieren van justitie. Met het vreselijke vervolg dat verdachten door de overheid zijn omgebracht die naderhand onschuldig bleken te zijn.

Bart Stapert werkte bijna veertien jaar in Amerika, waar hij organisaties ondersteunde die tegen de doodstraf zijn. Ook behandelde hij als advocaat meer dan zeventig doodstrafzaken, waarvan hij zo'n zestig won. Hoewel hij inmiddels weer in Nederland woont, is hij nog steeds nauw betrokken bij de strijd tegen de doodstraf in de VS en vliegt geregeld de oceaan over om als advocaat cliënten in halsmisdadzaken bij te staan. Verwacht van hem niettemin geen litanie tegen het Amerikaanse rechtssysteem. Hij pleit juist voor meer begrip, relativering en nuance. De verschillen tussen de praktijk in Amerika en Europa zijn kleiner

dan wij willen geloven, stelt hij. Bovendien kunnen wij ook veel leren van Amerika.

Onderzoek

Momenteel werkt Stapert aan zijn promotieonderzoek in het statige Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschap van de Universiteit Utrecht, in het mooie historische hart van de stad. De hectiek en directe relevantie van zijn 'tropenjaren' in Amerika mist hij soms. 'Als er wat gebeurt in Amerika, heb ik meteen de neiging het eerste vliegtuig te pakken.' Stapert onderzoekt hoe de mensenrechten van verdachten gegarandeerd zijn in de Amerikaanse Grondwet en bij het Europese Hof van de Rechten van de Mens en vergelijkt beide situaties. Hij hoopt eind 2004 te promoveren. Over zijn onderzoek zegt hij: 'Europa en Amerika hebben verschillende uitgangspunten. In de VS gaat men uit van het recht van het individu, verankerd in de Bill of Rights. Men wil dat het individu de overheid in check kan houden. In Europa is het eerder andersom: wij leggen de nadruk op de vraag hoe de overheid het individu in check kan houden. In Amerika staat de individuele verantwoordelijkheid voorop. Als iemand niet functioneert, ziet men dat als zijn eigen individuele schuld, waarvoor hij moet boeten. Daaruit vloeit voort dat het klimaat in

Amerika erg op straffen is gericht. Wij in Europa zijn echter van oudsher meer gericht zijn op corrigeren van het individu en de mogelijkheid van terugkeer in de samenleving. Dat heeft er ook mee te maken dat Europa nogal gesecculariseerd is, terwijl in Amerika de godsdienst een grote rol speelt.'

Een positieve kant van het Amerikaanse rechtssysteem vindt Stapert dat het dichterbij de mensen staat en dat het democratische gehalte groter is dan in bijvoorbeeld Nederland. Dat komt doordat burgers de jury's bevolken en ook ambtsdragers als rechters en officieren van justitie kiezen. Een voordeel is dat ook de kennis van de rechtsgang bij het publiek groter is. Een nadeel is dat het systeem harder is en minder snel te veranderen, omdat ook de man op de straat harder is en behoudener is. Overigens, is Stapert van mening, pakt de praktijk in Amerika en Europa eigenlijk grotendeels hetzelfde uit en groeien de systemen zelfs naar elkaar. Zo worden in Nederland hogere straffen ingevoerd en begint de rol van de officier van justitie te veranderen. De officier van justitie had altijd een neutrale, magistratelijke functie, die eventueel ook vrijspraak moet kunnen vragen. Vanwege het Europese Hof moet de officier van justitie in Nederland zich meer adversair opstellen. Dat leidt tot een hardere tegenstelling, maar ook tot meer openheid en helderheid.

Bart Stapert (Heerenveen, 1964) studeerde van 1982-1989 juridische bestuurswetenschappen aan de RUG. In zijn studietijd was hij actief lid van Amnesty International, onder meer als landencoördinator Amerika en doodstrafspecialist. Van 1989-2001 verbleef hij in de Verenigde Staten. Hij werkte als onderzoeker voor organisaties die juridische hulp boden aan terdoodveroordeelden in Virginia en Louisiana. Ook studeerde hij Amerikaans recht, waarna hij zich kon inschrijven als advocaat. In 1996 richtte Stapert een gemeenschapscentrum in New Orleans op, mede om te helpen bij de verbetering van de sociale omstandigheden van mensen in achterstandswijken. In 2001 keerde hij terug naar Nederland, waar de Universiteit Utrecht hem onderscheidde met een eredoctoraat voor zijn bijdrage aan de internationale rechtsorde. Aan dezelfde universiteit is Stapert nu verbonden als onderzoeker en docent. Tevens is hij onder meer lid van het landelijk bestuur van Amnesty International.

Het grootste verschil tussen het Europese en Amerikaanse rechtssysteem blijft de toepassing van de doodstraf. Ook hier plaatst Stapert een relativerende opmerking. 'Per jaar komen er "slechts" tweehonderd doodvonnissen bij. Als je de omvang van het land en het totaal aantal veroordelingen in aanmerking neemt, kun je zeggen dat de doodstraf amper meer wordt toegepast. Bovendien zie je een kritischer houding bij het publiek, de jury's en rechters. DNA-bewijzen hebben onstotelijk de onschuld van geëxecuteerde mensen bewezen. Dat heeft veel discussie in Amerika losgemaakt. Overal willen de mensen gewoon dat het rechtssysteem goed en "fair" functioneert. Dat is ook waarom verhalen over het niet goed functioneren van het stelsel altijd zo'n indruk maken, ook in ons land.

Ik denk dat de volgende stap is dat de doodstraf niet of nauwelijks gebruikt wordt, zonder afgeschaft te worden, net als in de jaren zestig. Ook als je de kwestie in historisch perspectief plaatst, zijn de verschillen met andere westerse landen miniem. In Engeland en Frankrijk is de doodstraf pas in jaren zestig van de vorige eeuw afgeschaft, in Spanje nog later, enzovoort. Dat is eigenlijk mijn centrale thema: we staan op dit punt veel dichter bij elkaar dan we willen geloven. En als we iets willen veranderen in Amerika,

moeten we dat als uitgangspunt nemen. Niet de tegenstellingen, maar wat ons bindt.'

Anti-Amerikanisme

Stapert maakt zich zorgen over de anti-Amerikaanse stemming in Europa, die na het aantreden van de regering-Bush en de oorlog in Irak ontstaan is. 'Ik maak me zorgen over het onbegrip en ik snap het soms ook niet. En ik kan ook niet tegen de aanmatigendheid. Er is te veel het belerende vingertje. Te veel mensen denken: "Bush = Amerika", maar ze vergeten dat er ook in Amerika oppositie tegen Bush is, die, laten we niet vergeten, met een minderheid van stemmen is gekozen. De Amerikanen maken misschien wel fouten en inhoudelijk ben ik het vaak niet met hun regering eens, maar het is te gemakkelijk om ongenueanceerd kritiek te spuien en tegen Amerika aan te trappen. Misschien komt het ook wel omdat ik heel andere connotaties bij Amerika heb. Als ik spreek over Amerika, heb ik het over mensen die mij heel erg na aan het hart liggen en in extreem moeilijke situaties verkeren.' In Amerika is vrijheid van meningsuiting een groot goed en Stapert kan dat van harte onderschrijven. 'Ik vind dat alles zou moeten kunnen en dat mensen niet voor hun uitlatingen moeten worden vervolgd, behalve als het gaat om oproepen tot geweld.

Als imams dingen over homo's zeggen die we liever niet horen, moet je dat met onderwijs en dialoog corrigeren. Misschien is dat meer moeite dan een verbod, maar daar moet je niet bang voor zijn. Anders kun je er gewoon op wachten dat de uitbarsting op een andere manier tot uiting komt en dan moet je daar weer op reageren. Neem de opmerking van oud-minister Nawijn over de doodstraf. Veel mensen hebben de reactie: daar hebben we het hier niet over, dus einde discussie. Ik ben wel de laatste die voor de doodstraf is, maar dat is geen argument. Nog sterker, wat je dan kunt krijgen is dat mensen om de verkeerde redenen voor de doodstraf zijn, bijvoorbeeld omdat ze zich niet erkend voelen. Kom maar op! Ik durf het debat wel aan en ik vind dat je het niet moet doodzwijgen.'

Drijfveer

Als kleine jongen wist Stapert al dat hij advocaat wilde worden, om anderen te kunnen helpen. De keuze voor Groningen als studiestad lag voor de hand, omdat zijn ouderlijke huis in Heerenveen lag. 'Mijn studietijd in Groningen is mij goed bevallen, al ik had een marginale betrokkenheid bij de studie als zodanig. Ik had meer met Amnesty. Toch heb ik een leuke tijd in Groningen gehad en ik vind het nog steeds een fantastische stad. Ik heb nog steeds een goede band met mijn scriptiebegeleider, met wie ik bevriend ben geraakt. Van hem heb ik het meeste geleerd, zoals kritische analyse. Pak een onderwerp en bekijk het van alle kanten. Dat is wat universitair onderwijs zou moeten zijn.'

Wat is zijn drijfveer bij zijn verzet tegen de doodstraf? 'Ik weet het niet helemaal. Ik kom niet verder dan dat ik dat van huis uit heb meegekregen. Leren kijken en denken vanuit het perspectief van de arbeider, de underdog. Van mijn familie van zowel vaders als

moeders kant hoorde ik de verhalen van mensen die hun school niet konden afmaken omdat er geen geld voor was en daarom arbeider of dienstmeisje moesten worden. Mijn ouders zijn daarover absoluut niet bitter, maar daardoor ontstond bij mij wel de behoefte dingen recht te zetten. Ook het besef dat mensen niet minder zijn omdat ze minder geld hebben. Iemand die het maakt in het leven, heeft het zelden maar aan zichzelf te danken en heeft vaak een steuntje in de rug gehad, meer dan anderen. Dat geldt ook omgekeerd.

Daarom heb ik ook op de doodstraf tegen dat hij iemand volledig verantwoordelijk houdt voor zijn eigen gedrag. Ik geloof daar niet in. Dat wordt bevestigd in mijn werk. Ik heb dingen gehoord en gezien over wat mensen hebben meegemaakt, zo stuitend, zo emotioneel... Geen wonder dat je op een bepaald moment anders in de wereld staat en niet meer het vermogen hebt om te gaan met bepaalde situaties. Als mij dat was overkomen, dan zou ik waarschijnlijk ook in de dodencel zitten. Ik vind dan eerder dat je mensen tegen zichzelf moet beschermen. Het is voor jou ook niet plezierig dat je jezelf niet in de hand hebt als dat nodig is. Zo iemand kan misschien niet in de samenleving functioneren, maar daarvoor moet iets anders gevonden worden dan de doodstraf. Bijvoorbeeld een eiland waar de mensen op het land werken. Maar dat is een heel andere discussie. Mijn grootste punt is dat de doodstraf heel zwart-wit is. Het gaat om de macht van de staat tegenover het individu. De staat schakelt het individu helemaal uit. Dat geldt deels ook voor marteling, onderdrukking, monddood maken. Dan komt er bij mij iets in opstand.'

Gert Gritter

Alumnivereniging sociologie

De voormalige hortus, nu de tuin bij de Faculteit der PPSW

Met de lancering van een eigen site heeft de alumnivereniging van sociologie onlangs een nieuwe start gemaakt. 'Voorheen waren er af en toe wel eens alumni-activiteiten,' vertelt webmaster Niels Heimeriks, 'maar in feite was de vereniging slapend. We hebben de viering van het 65-jarig bestaan van het Sociologisch Instituut op 11 april 2003 aangegrepen om de contacten met alumni blijvend aan te halen.'

De vereniging richt zich op alle alumni van sociologie zodat zij zowel onderling als met de opleiding in contact kunnen blijven. Onder het motto 'we houden contact' zijn de ruim 200 bezoekers van het lustrumcongres al via een visitekaartje geweest op de nieuwe site. Heimeriks: 'Ze kunnen zich daar onder meer aanmelden voor een nieuwsbrief. Bij de registratie vragen we hun ook aan te geven waar zij werkzaam zijn. Voor de opleiding is het natuurlijk erg interessant te weten waar de afgestudeerden terecht komen en daarmee hoe de studie sociologie aansluit op de beroepspraktijk. Verder hebben we als vereniging ook plannen voor het organiseren van alumnidagen om de afgestudeerden ervaringen te laten uitwisselen en te laten vertellen of ze baat hebben gehad bij hun sociologie-bul. En daarnaast kunnen deze alumnicontacten voor de opleiding van nut zijn bij het zoeken naar geschikte stageplaatsen of projecten voor studenten.'

Lustrumcongres

De nieuwe website is het belangrijkste medium voor de alumni van sociologie. 'De vakgroep heeft mij indertijd als student-assistent onder meer aangenomen om het alumnibeleid mede vorm te geven,' aldus Heimeriks. 'Mij leek daarvoor een website een zeer doeltreffend startpunt. Het probleem met papieren nieuwsbrieven is dat de adressenbestanden snel verouderen. Via een website kan je vrijwel iedereen op elk moment bereiken. De site is voor alle alumni zeker een bezoek waard. Naast voornoemde nieuwsbrief is er de mogelijkheid berichten

of oproepen te plaatsen op het prikbord, is er maandelijks een stelling waarover je kunt stemmen en in de agendarubriek nemen we bijvoorbeeld op wanneer en waar er voor sociologen interessante lezingen of debatten worden gehouden. Er zijn nieuwsberichten, rapporten en presentaties die bezoekers kunnen lezen en downloaden. Zo is er nu een verslag te vinden van het lustrumcongres op 11 april.

Dat is overigens een erg geslaagde dag geweest die door veel alumni is bezocht. Burgemeester Wallage, zelf oud-sociologiestudent, opende het congres en daarna verzorgde professor Lindenberg een college over de bijdrage van de sociologie aan het huidige normen en waardendebat. Verder zijn er op het congres twee prijzen uitgereikt. De essaywedstrijd, speciaal voor dit lustrum uitgeschreven, is gewonnen door Tim de Beer. Hij schreef een stuk waarin hij het afgelopen politiek roerige jaar heeft geduïd. Jan Kornelis Dijkstra won de Gadourek-scriptieprijs, genoemd naar de Groningse oud-hoogleraar sociologie. Dijkstra wijdde zijn afstudeerscriptie aan geweld op straat. Het essay van De Beer is te lezen in de artikelensectie van de site. Inmiddels beginnen de bezoekersaantallen toe te nemen en er komen ook reacties. Nog niet heel veel, maar wat we tot nu toe horen is dat men het prettig vindt dat er weer een actieve alumnivereniging is en dat ze via de site op de hoogte kunnen blijven.'

Ingemarie Kroesen

Contact:

Niels Heimeriks, tel. 06 28 97 87 55

Bertus Postma, tel. (050)363 73 98

www.groningersociologen.nl

info@groningersociologen.nl

Voor eeuwig Voorwaarts

De Groninger Studentenvoetbalvereniging Voorwaarts werd in 1903 opgericht door een groepje sportieve studenten. De naam werd later omgedoopt tot het wat flietsender klinkende Forward. En met die naam viert de studentenclub nu zijn 100 jarig bestaan. Een eeuwfeest dus, dat maar liefst vijf dagen duurde.

‘Voor eeuwig voorwaarts, dit houdt nooit op. Schouder aan schouder gaat Forward op weg naar de top,’ klinkt het uit honderden kelen. De Forward-voetbalsjaaltjes worden in de lucht gehouden en zanger Patrick Verhey geniet zichtbaar van de grote animo voor zijn eeuwlied. Mannen, voetballers, variërend van jonge student tot bejaarde man, gaan uit hun dak. Voor één avond zijn ze één, want allen speelden of spelen voor de studentenvoetbalclub Forward.

Het festijn speelt zich af in voor een voetbalclub aparte locatie, namelijk de Martinikerk in Groningen. Een hele week zijn studenten, reünisten en

andere vrijwilligers bezig geweest de kerk om te toveren tot een blauw witte tempel. De clubkleuren zijn werkelijk overal terug te vinden, vanaf de plafonds zijn lange linten gespannen en de kerk staat vol met blauwe en witte tulpen.

Smoking

Het feest wordt geopend op woensdag 9 april 2003 met voetbalwedstrijdjes voor de allerjongsten. De F-pupillen van zeven Stad-Groninger clubs spelen samen met een team bestaande uit kinderen van Forward-reünisten om een prachtige beker. De dag daarna speelt het eerste team van de studenten tegen

Betty Meyboom-de Jong

Betty Meyboom-de Jong is hoogleraar huisartsgeneeskunde aan de RUG sinds 1990. De laatste tijd is zij veel in het nieuws geweest. Samen met dr. Henk van Weert en prof.dr. Lennaart Bouwman uit Amsterdam werd zij begin oktober vorig jaar aan de Nationale Medische Universiteit Mongolië onderscheiden als honorair professor wegens hun verdiensten bij het opzetten van een nieuw medisch curriculum in Ulaan Bataar.

Verder kende het Federatiebestuur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunst haar op 13 maart 2003 de Zilveren Legpenning wegens grote verdiensten op het terrein van de Gezondheidszorg toe. Tot slot kreeg zij op 29 april een koninklijke onderscheiding: Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Haar favoriete bookmarks:

→ www.artsennet.nl

Hierop is het laatste nieuws betreffende actuele gezondheidsproblemen te vinden. En daarnaast een schat van wetenswaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg. Zoals vragen over medisch ethische onderwerpen, juridische onderwerpen en het beleid van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst (KNMG). Er zijn interessante links, onder andere met het centrum voor ethiek en gezondheid. En voor patiënten zijn via deze site de patiëntenvoorlichtingsbrieven of patiëntenfolders van het NHG (Nederlands Huisartsen Genootschap) in te zien met betrouwbare informatie over veel voorkomende kwalen.

→ www.nationaalkompas.nl en

→ www.zorgatlas.nl

Dit zijn twee andere veel door mij geraadpleegde sites, met actuele informatie ontleend aan de de rapporten Volksgezondheid, toekomstverkenning 2002 van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu over volksgezondheid, preventie en zorg in Nederland, ook vergeleken met ons omringende landen.

→ www.tysfjord.net

Van 1965 tot 1969 werkten mijn man en ik in Noord-Noorwegen als artsen in een district zo groot als de Provincie Utrecht. We maakten gebruik van een zeewaardige motorboot om patiënten te bezoeken. Af en toe kijk ik met heimwee naar de foto's op deze site. Dit is Noord-Noorwegen op z'n mooist. De foto's zijn gemaakt op momenten dat het weer stralend of juist stormachtig was. Heimwee naar de lange, prachtige winters, het noorderlicht en de schitterende natuur. De maand mei, die in verband met opdooi vooral een donkerbruine indruk maakt, is veel mooier in Nederland.

het Nederlands elftal onder 21. De stand 0-6 mag de pret niet drukken, want het hoogtepunt van het feest moet nog komen.

Op vrijdagavond stroomt de Martini-kerk vol met mensen in galakleding. Oudere dames met prachtige baljurken, studenten in jacquet en iemand heeft het zelfs aangedurfd om in een blauw-witte smoking te verschijnen. De oudste Forwardiaan, Klaas Keuning, ziet het allemaal aan en geniet. Hij studeerde in 1940 farmacie in Groningen en mag als oudste lid (1945) een speech houden voor het 620-koppige publiek. Dan volgt de presentatie van het eeuwboek *Forward Een Eeuw Geboekt*. Na de uitreiking van het boek worden de dinertafels aan opgeruimd en kan er gedanst worden.

Knarren

De volgende ochtend verzamelen veel 'brakke' hoofden zich op de velden van de ACLO voor het reünistenvoetbaltoernooi. Er worden teams gevormd met namen als: 'Het gouden Forward 2' en 'Kampioens Forward 3'. De belangrijkste wedstrijd van die middag begint echter als het Forward van de eeuw aantreedt tegen het FC Groningen van de eeuw. Het team van FC Groningen bestaat uit bekende voetballers zoals Erwin Koeman, Peter Houtman, Hennie Meijer en Hugo Hovenkamp. 'Wat zijn die oude knarren nog goed,' merkt student technische bedrijfskunde Niels Dijkema op. 'Het weer is prachtig, de broodjes hamburgers lekker vet en dan ook een mooie pot voetbal.' Zijn lofzang wordt onderbroken door een prachtig doelpunt van oud-Groningenspits Hennie Meijer. Hij zet de eindstand van de wedstrijd op het bord: 3-2 voor oud Forward. Nog eenmaal wordt het glas geheven en het clublied Three Cheers ingezet. En dan verspreiden alle oude vrienden zich weer over het gehele land. Een mooie herinnering aan Groningen rijker. ■

Koen van Groesen

GRONINGEN. UNIVER-
SITEIT. MAAR OOK
TALLOZE STRATEN,
HUIZEN, BRUGGEN,
PLEINEN MET EVEN
ZOVEEL HERINNERIN-
GEN. BEKENDE OUD-
RUG-STUDENTEN VER-
TELLEN OVER HUN
SPECIALE PLEK.

In 1901 verrees aan de
Noorderhaven 66-68 het
huis 'Hoek van Ameland'.
Heel wat studenten vonden
er onderdak. De eerste
kwamen in de jaren twintig
van de vorige eeuw,
de laatste vertrok in 1986.
Drie studenten van toen
blikken terug in deze uit-
gebreide aflevering van
'Ain Wondere Stad'.

Tjeerd de Graaf (65), gepensioneerd docent Taalkunde aan de RUG:

'Ik was student-assistent bij theoretische natuurkunde en kwam regelmatig op het mathematisch instituut. De Wit-Russische immigrant Zazigajev was daar bibliothecaris. Ik raakte bevriend met hem, omdat hij mij hielp met mijn bijvak Russisch. In december 1962 vertelde hij dat de bovenverdieping van de Noorderhaven 68a, waar hij woonde, vrijkwam. Een buitenkansje voor mij en mijn vriendin. Wij zouden een maand later gaan trouwen en de prachtige ruimte met het mooiste uitzicht van Groningen kostte maar 52 gulden per maand. Toen we er eenmaal woonden bleek Zazigajev op gezette tijden bezoek te krijgen van een Russische vriend. Veel wodka, Russische gerechten, luid gezang. Zijn huisgenote, een weduwe van een Duitse graaf, vluchtte dan naar ons. Gespannen wachtten wij de ontwikkelingen beneden ons af. De volgende dag maakte Zazigajev het weer goed met een pannetje borsjtj.'

Hanneke Ormeling-Oosterhuis (58), parttime receptioniste:

'Ik studeerde Engels en kreeg in 1967 een kamer op nummer 66a. Een jaarclubgenoot van mijn vriend woonde er op zolder en er zat nog een student biologie. Toen die naar beneden verhuisde wilde ik zijn kamer erbij huren. Mijn vriend en ik wilden namelijk trouwen. Maar die bioloog wilde zijn kamer niet aan ons overdoen. Ik ben toen naar een makelaar in Haren gegaan, die het huis beheerde. Ik ben daar gaan pleiten en heb gewonnen. Later hebben wij ook nog een ander kamertje in het huis bemachtigd, waar die bioloog ook aanspraak op wilde maken. We waren hem voor. Die jaarclubgenoot van mijn man sleepte er snel zijn bed naartoe. De sfeer in huis was wel een beetje verziekt toen.'

Fraiz'n [Gr.]

De meerwaarde van de Groninger universiteit is vooral gelegen in de Friese Medemens, nergens anders in zo groten getale vertegenwoordigd. Ze vormt zogezegd de buik van de RUG. Natuurlijk, ook Friezen zijn er in soorten, maar het dierbaarst zijn wel de gevoeligen onder hen. Ze staan groot en onhandig in het leven; iedere Nederlandse zin, ieder woord lijkt met moeite vertaald en gearticuleerd. Dat levert van de weeromstuit vaak iets prachtigs op, gespierd en toch ook sappig Nederlands. Maar ze blijven er wat ongelukkig bij kijken. Van jaren geleden herinner ik me Anne. Hij was als student iets hoogs in de Friese Nationale Partij (sorry dat ik de juiste

schrijfwijze niet machtig ben). Wij kenden hem als een principieel en sensitief persoon. Anne wilde geen openbare uitreiking van zijn doctoraalbul: hij vertoonde die speciale warsheid van ceremonie en rituelen. Maar wij wilden hem niet zomaar laten gaan en beleg-

den een zitting aan het bureau van de studieadviseuse. Ik sprak hem toe en roemde zijn verdiensten, zoals dat hoort, zonder registers open te trekken want Groningers past dat niet. Maar Anne was tot tranen toe geroerd en had daar weer de pest over in.

Iets dergelijks herinner ik me van Lolle - dezelfde die zijn afscheidscollege als titel "De mens als vreemdeling" meegaf (en ik dacht: daar moet je Fries voor zijn om dat te bedenken). Die poneerde een keer, met karakteristieke nadruk, dat hij niet van muziek hield. Mijn eerste reactie was toen: tja, zal wel, Frisia zingt niet. Maar later ging ik daar anders over denken. Muziek is de enige kunstvorm die het verstand passeert en rechtstreeks op het gevoel werkt. Als je echt sensitief bent, kun je daar niet tegen. Je kunt je alleen door Monteverdi en Mozart laten meevoeren als je flink wat eelt op je ziel hebt, en Friezen hebben dat niet. Die zouden er aan onderdoor gaan. Missen zij iets, of zijn wij - zeg maar, wij Groningers, getrokken uit de klei van de Graanrepubliek, volkje van nait soez'n - de eigenlijke barbaren?

Maar wat geeft het. Wat telt, is dat onze Alma Mater al eeuwen een interculturele omgeving heeft geboden, bien avant la lettre, met onze Douwes en Sytzes, Sytzkes en Aukjes. De nieuwe migranten zien ons nog niet zo zitten, maar dat komt wel, als ze zich realiseren dat we van oudsher vreemdelingen in ons midden koesteren.

wkb Hofstee

WKB

Over het huis aan de Noorderhaven 66-68 is onlangs ook het boek 'Hoek van Ameland: de plek, het huis en de bewoners' verschenen bij Uitgeverij Passage te Groningen. Het is samengesteld door de huidige bewoners, George Mulder en Anton Brand. ISBN 90 5452 029 9. Kostprijs € 34,50.

Annemie van der Putten (50), directeur van een scholengemeenschap in Zwolle:

'Toen er in 1972 op zolder kwam wonen, was 66a een meisjeshuis. Beneden mij woonden grote meisjes. Degelijke types die op tijd studeerden en de was deden. Daar dacht ik die eerste jaren van mijn studie klassieke talen niet over na. Ik genoot vreselijk van mijn studententijd. Ik speelde toneel, zat in een feministisch praatgroepje. Daar spraken we over dingen als "bang zijn alleen". Ik kon me niet voorstellen dat ik dat was. Ik wás het wel, maar wist het niet, want er was altijd wel iemand thuis. Tot ik de laatste week van de zomervakantie om een uur of twee thuiskwam en ontdekte dat ik wél alleen was. Ik vond dat ik een oplossing moest bedenken voor mijn angst. Ik ben toen op het platte dak geklommen. Daar heb ik de hele nacht achter de schoorsteen gezeten, met een grote pijn om. Ik weet nog hoe de zon opging en hoe er ratten rondliepen.'

Vliegen vangen met azijn

Renate Smallegang:
'De' vlieg bestaat niet.

'Ober, er zit een vlieg in mijn soep.' Er zijn heel wat sketches en moppen die zo beginnen. Maar voor de voedingsmiddelenindustrie zijn die vliegen helemaal niet leuk. RUG-promovendus Renate Smallegange zocht daarom uit hoe de bestaande vliegenvallen te verbeteren zijn.

Ze zijn vooral bekend uit horeca-gelegenheden: blauwe lampen met een rooster er voor. De lampen moeten vliegen aantrekken en het rooster dat onder spanning staat moet de vlieg – met een knetterend geluid – electrocuteren. Redelijk effectief, maar niet effectief genoeg voor bijvoorbeeld een fabriek van voedingsmiddelen. 'Een enkele vlieg kan miljoenen bacteriën bij zich dragen. Voor zulke bedrijven is één vlieg dus al te veel,' vertelt Renate Smallegange. Zij promoveerde dit voorjaar op een onderzoek naar de mogelijkheden om vliegenvallen te verbeteren. Het onderzoek maakte deel uit van een groter project aan de RUG. Het project werd onder meer door Philips, een van de producenten van deze vallen, en de Stichting Technische Wetenschappen van de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) gefinancierd.

'Windtunnel'

Smallegange probeerde uit te vinden hoe de vliegen het best naar de val gelokt konden worden. 'Meestal wordt daarvoor ultraviolet licht gebruikt. Maar dat zou je ook kunnen combineren met geurstoffen.' In een 'windtunnel' van ruim twee meter lang en zestig centimeter hoog en breed onderzocht ze welke geuren de vliegen aantrekken. En in een kamer van ongeveer twee bij drie meter deed ze aanvullende proeven op een grotere schaal.

'Ik kwam er achter dat "de" vlieg niet bestaat,' vertelt de promovenda. Er waren verschillen tussen oude en jonge vliegen, mannetjes en vrouwtjes en de reacties bij dag en bij nacht. Dat verklaart mogelijk waarom in de wetenschappelijke literatuur nogal eens tegenstrijdigheden lijken te zitten als het gaat om de vraag welke prikkels aantrekkelijk zijn voor de huisvlieg. Door systematisch en nauwkeurig te werk te gaan lukte het Smallegange een heel spectrum van reacties vast te leggen. De aantrekkelijkheid werd op een voor de vliegen tamelijk rigoureuze wijze gemeten. Zij liet een aantal vliegen – in de grote kamer vaak zo'n honderd tegelijk – los. Via een speciaal computerprogramma werd volautomatisch bijgehouden wanneer een vlieg in de val werd geëlectrocuteerd. 'In de grote kamer vingende de best werkende vallen in een uur ongeveer de helft van de vliegen.'

Bier, gist, kippenmest en rottend vlees

Kippenmest-aroma

Het ultraviolette (UV) licht dat al in vallen wordt toegepast bleek goed te werken. Maar mannetjes vonden licht dat met een frequentie van 175 hertz knippert het meest aantrekkelijk, terwijl vrouwelijke vliegen voor 40 hertz vielen. Ook de aantrekkelijkheid van geuren was niet voor alle vliegen even groot. Smallegange testte een groot aantal stoffen, variërend van diverse soorten rottend vlees tot bier, marmiet en gist. En azijn. In tegenstelling tot wat het spreekwoord zegt, bleek die stof effectiever in het lokken van vliegen dan honing. Suiker werkte sowieso niet goed als lokkertje. 'Vermoedelijk werkt dat alleen op korte afstanden, tot een paar centimeter.' De keuze voor de verschillende lokstoffen maakte ze op basis van de wetenschappelijke literatuur en observaties van haarzelf en kennissen. 'Een vriend vertelde dat er vaak vliegen verschenen wanneer hij bier dronk. En bier bleek inderdaad vliegen aan te trekken.'

Smallegange maakte ook synthetisch kippenmest-aroma voor haar vallen. 'Uit een bezoek aan een kippenboer in Barneveld bleek hoe aantrekkelijk kippenmest is. De vloer van de mestkelder leek wel te bewegen door de enorme aantallen maden.' Met behulp van gaschromatografie analyseerde haar collega, Frits Kelling, welke geurstoffen er in de mest zaten. Samen maakten ze er een cocktail van die inderdaad vliegen aantrok. 'Het zou mogelijk moeten zijn die cocktail zo aan te passen dat hij nog steeds effectief is, maar niet door mensen kan worden waargenomen.'

Helaas bleek de combinatie van twee prikkels – licht en een geurstof – niet altijd goed uit te pakken. UV-licht in combinatie met kippenmestgeur was minder effectief dan de afzonderlijke prikkels. Aan de andere kant gingen UV-licht en gist wel goed samen. 'De combinatie was niet aantrekkelijker dan de afzonderlijke componenten, maar het is wel zo dat UV vooral oudere vliegen aantrekt en gist jonge vliegen.' De combinatie zou dus aantrekkelijk kunnen zijn voor beide leeftijdsgroepen. En dat is waar het uiteindelijk naar toe moet. Smallegange heeft met haar werk aangetoond hoe divers vliegen kunnen reageren. De ideale val zal dan ook een aantal verschillende prikkels moeten combineren.

Of die val er ook komt weet de promovenda niet. 'Philips, een van de sponsors, heeft laten weten dat mijn resultaten hun vermoedens bevestigden en dat ze dus al op het goede spoor zitten. Maar sinds de promotie hebben er al wel andere bedrijven contact opgenomen.'

René Franssen

Eerherstel voor een hoofdstad

Twintig jaar was Jaap van Dijk betrokken bij de exploratie van de dodenstad van de oude Egyptische hoofdstad Memphis. Een gesprek over verhuizende hoofdsteden, spannende ontdekkingen en een vakgebied in nood.

Zijn mooiste ontdekking deed met een beetje fantasie denken aan een scène uit een Indiana-Jonesfilm. Door een smalle schacht was Egyptoloog Jaap van Dijk met zijn Britse collega Geoffrey Martin vele lange meters afgedaald aan een touwlader in een grote maar onbekende grafkelder. Het licht van een enkel peertje aan een lange stroomdraad liet rijkelijk met hiërogliefen beschilderde wanden zien en bewees onmiddellijk het belang van de vondst. Heel even maar, want toen

knapte de lamp en waren de wetenschappers gehuld in de duisternis die sinds de dagen van Toetanchamon de grafkelder had gevuld.

Grafrovers

Zo werd in 1986 het graf ontdekt van Maya, de opzichter van het schathuis. Hij was een van de regenten die Egypte ten tijde van de nu zo beroemde, maar toen vooral minderjarige kind-farao door een periode van grote onrust heen loodsten. Het waren de dagen van

afrekening met de erfenis van farao Echnaton, die zijn volk maande nog slechts in één God te geloven, verbeeld door de zonneschijf.

Deze wetenschappelijke hoofdprijs werd overigens bij toeval ontdekt. Met dank aan antieke grafrovers, die een minder opvallend graf aan de oppervlakte hadden opengebrouwen. In een nieuwsgierige bui klommen de archeologen er naar binnen en ontdekten nieuwe schachten die naar beneden leidden. Helemaal verrassend was dat niet,

want die paar honderd vierkante meter van de necropolis lijkt wel een bijenkorf van tunnels en graven. 'Je doet daar heel veel losse vondsten. Er ligt letterlijk een schat aan kennis,' vertelt Van Dijk enthousiast.

Veel ministers en generaals kozen de dodenstad van de oude hoofdstad Memphis (vlakbij het moderne Caïro, dat de vervallen tempelcomplexen en paleizen gebruikte als goedkope steengroeves) uit als standplaats voor hun lichaam in het hiernamaals. Deze ontdekking leidde tot bijstelling van belangrijke theorieën over de plaats van de Egyptische hoofdstad. Lang werd namelijk gedacht dat het bestuurlijke hart van het land onder farao's als Toetanchamon en Ramses II was verhuisd naar het meer zuidelijk gelegen Thebe.

De vondsten van Van Dijk en Martin namens de Britse Egypt Exploration Society vertellen een ander verhaal. 'De belangrijkste graven bij Memphis zijn aanzienlijk groter en rijker gedecoreerd dan die bij Thebe, een teken dat de echte bestuurlijke elite in Memphis leefde.' De ontdekkers konden daarmee betogen dat de hoofdstad vrijwel zeker nooit verplaatst is. De kennis van die tijd wordt steeds gedetailleerder. Zo weet men nu dat veel hoge functionarissen weliswaar formeel Thebaanse functies vervulden, maar dat op afstand vanuit Memphis deden. 'Zoals bij ons hoge ambtenaren de baas zijn van instituties elders in het land.'

Roeping

Meer van dergelijke ontdekkingen zal Van Dijk vermoedelijk niet persoonlijk doen. Zijn taak bij de opgravingen is veranderd nu de Britten zich hebben teruggetrokken en het project geheel onder supervisie van het Leidse Rijksmuseum voor Oudheden is gekomen. Waar hij sinds 1981 telkens voor een heel seizoen werd aangesteld, wordt hij nu nog slechts ingehuurd wanneer zijn vakkennis vereist is.

Dat is natuurlijk spijtig, maar Van Dijk kijkt terug op twintig mooie jaren. Meer verdriet doet de teloorgang van zijn vakgebied in Groningen. Ook elders kraakt de Egyptologie onder voortdurende bezuinigingsdruk, maar in Groningen zal het vak geheel verdwijnen, vreest Van Dijk. 'Als ik zou vertrekken wordt na mij het licht uitgedaan.' Sinds het emeritaat van hoogleraar Te Velde in 1997 zijn de tekenen onmiskenbaar. De reorganisatie van het Volkenkundig Museum (opname in één algemeen universitair museum) met de weer naar Leiden vertrekkende Egyptische collectie bijvoorbeeld of het voornemen van de letterenbibliotheek om de collectie Egyptologie over te doen aan de UB. Vanwege strengere regels voor oude werken, zeker bij ongebruikelijke formaten, worden de bronnen minder toegankelijk. Van Dijk kan zijn irritatie niet onderdrukken: 'Dat is een ramp, het beknut het onderzoek.'

Gelukkig maar dat hij nog relatief veel vrijheid heeft en in staat is van tijd tot

Jaap van Dijk was samen met hoogleraar Islam Fred Leemhuis reisbegeleider-specialist bij de RUG-alumni reis naar Egypte in maart 2003. Een reisverslag met foto's staat op <http://www.rug.nl/alumni/activiteiten/alumni-reis2003>.

tijd naar Egypte te gaan. Naast een incidenteel bezoek aan Sakkara, gaat hij verder met het ontrafelen van de bouwgeschiedenis van de grote tempelcomplexen in Karnak in Zuid-Egypte, een project van het Amerikaanse Brooklyn Museum. En dan is er nog de aanbieding om te gaan graven in de oase van Dachla, ver ten westen van de Nijl. Het gaat daar vooral om bouwwerken die in de latere, Romeinse tijd zijn opgetrokken. Als het te combineren is met Karnak, zal hij het zeker doen. Want het reconstrueren van het Egyptische verleden is tenslotte meer roeping dan werk. 'Ik heb een prachtig vak.'

Jan R. Blaauw

Professor langs de zijlijn

Psychologe en wetenschapstheoreticus Trudy Dehue (52) onderzoekt onderzoekers en hun wetenschappelijke methoden. Als 'metafiguur' morrelt ze vanuit haar studeerkamer aan de fundamenten van de psychologie. Dat ze hierbij soms op tenen trapt is geen probleem. Pas als ze deel wordt van een discussie ontstaat een dilemma: meedoen of langs de zijlijn blijven staan?

Als hoogleraar theorie en geschiedenis van de psychologie is Trudy Dehue een vreemde eend in de bijt. Waar anderen onderzoeken, experimenteren en proberen een bouwsteen toe te voegen aan het huis van de wetenschap, staat Dehue langs de zijlijn met kritische blik en blocnote. Haar onderzoeksvraag: deugt die bouwsteen wel? Zo stelt ze de canon ter discussie. Als reactie krijgt ze soms: ‘Ach, die mevrouw kan niet zo goed nadenken’.

Heroïneverstrekking

Met heilige huisjes heeft ze niet veel op en tegen kritiek kan ze. Moeilijker is het, wanneer Dehue deelgenoot wordt van een debat. Dat gebeurde onlangs met haar onderzoek naar de effectiviteit van de Randomized Controlled Trial (RCT). In de psychologie en de geneeskunde het enige én heilig verklaarde toetsinstrument voor de werkzaamheid van behandelingen, maar in de ogen van Dehue en steeds meer andere wetenschapstheoretici een methode die slecht onderzoek kan opleveren.

Tot zover geen probleem. Het is de taak van wetenschapstheoretici om de instrumenten van de wetenschap onder de loep te nemen en waar nodig van kritiek te voorzien. Maar in dit geval ging de concrete discussie over een proef met heroïneverstrekking voor verslaafden. De tegenstanders van die proef gingen aan de haal met Dehues opmerkingen over RCT om zo hun zaak tégen heroïneverstrekking te sterken. ‘Ik zag de krantenkoppen en aankondigingen op tv: “Professor in Groningen bekritiseert heroïneverstrekking.” Dat heb ik nooit gedaan. Ik heb alleen de onderzoeksmethode die test of het helpt beoordeeld. Als je dat probeert recht te zetten, ben je een roepende in de woestijn.’

Door een artikel in het *Maandblad voor geestelijke volksgezondheid* werd Dehue ongewild deelgenoot van de discussie over heroïneverstrekking. Waar elke televisiekijkende en krantlezende Nederlander dacht in haar een tegenstander te vinden, bleek ze eigenlijk vóór. ‘Heroïneverstrekking is niet, zoals dat met de RCT gebeurt, algemeen te beoordelen. Duidelijk is wél dat het helpt. Neem Benny, de junkie hier in

‘Heb je ooit een junkie zien joggen?’

de buurt. Toen hij meedeed met het experiment, zag je hem opknappen. Hij werd zoveel beter, ging zelfs joggen. Heb je ooit een junkie zien joggen?’

Heilig huisje

Blijf je als wetenschapstheoreticus aan de zijlijn staan of spring je in de discussie: word je partij in het debat? Het is een van de moeilijkste dilemma’s die Dehue tot nog toe tegenkwam. Buiten de wetenschappelijke arena ben je objectiever, kun je beter analyseren. Maar op die manier sta je ook buiten de samenleving. Geen wenselijke positie voor een wetenschapper, die graag de relevantie van haar werk probeert aan te tonen. Haar nieuwe strategie is een tweezijdige. Eerst vanaf de zijlijn onderzoeken. Door degelijk spoorwerk te leveren kun je daarna bekijken of je in de discussie een steentje bij kunt dragen.

Hoe nuttig en noodzakelijk de discussie soms is, haar passie ligt bij het onderzoek. Het liefst vanuit de studeerkamer. Puzzelen, speuren, uitpluizen. Een degelijk verhaal op papier zetten, waarna de buitenwereld zelf mag weten wat ze daarmee doet. De eerstvolgende kwestie waar de buitenwacht zich over mag buigen is Dehues onderzoek naar negentiende-eeuwse denkers en hun aversie tegen onderzoeksexperimenten in de medische en sociale wetenschappen. In de *Encyclopedia of social measurement* legt ze begin 2004 uit dat niet onvermogen, maar politieke, economische en sociale omstandigheden wetenschappers als John Stuart Mill tot deze positie brachten.

Sleutel in dit onderzoek is opnieuw het verlaten van een heilig huisje, het afzweren van een methode die door de canon wordt gezien als de enige juiste. ‘Ik trek de les van Thomas Kuhn. Je moet het verleden niet beoordelen vanuit een hedendaags perspectief. Dat leidt tot een lineair idee van de

Trudy Dehue (52) studeerde, na een voltooide hbo-opleiding jeugdzorg in Maastricht, af in de psychologie en de filosofie aan de RUG. Een cum laude promotie met haar proefschrift over de geschiedenis van het concept ‘wetenschap’ in de psychologie bracht haar in 1990 een postdocfunctie als wetenschapssocioloog aan de UvA in Amsterdam. Sinds 1995 is ze opnieuw verbonden aan de RUG, eerst als docent, inmiddels als hoogleraar bij psychologie. Maar dan wel een met een uitzonderingspositie, een ‘metafiguur’ die de psychologie bestudeert in plaats van bedrijft. Verder zetelt ze in diverse redacties van internationale tijdschriften en de redactie van de ‘Academische Boekengids’.

Speciale actie

wetenschap. Juist door in de periode van je onderzoeksobject te duiken, sociale en maatschappelijke omstandigheden te leren kennen, kun je historische lijnen en patronen zien die je nergens in de literatuur tegenkomt.'

Racefiets

Met wetenschappelijk puzzelen als passie neemt werken niet zelden de vorm van verslaving aan. Het grote genieten als ook dat laatste stukje op zijn plaats valt en de publicatie is voltooid, maakt dat Dehue maar moeilijk niet aan het werk kan zijn. Daarom vanaf juli een 'sabbatical'. Een poging die racefiets weer eens te benutten, boeken niet ter studie maar voor ontspanning te lezen en zo de verslaving enigszins te temperen. Of het gaat lukken betwijfelt ze bij voorbaat. Het woud aan publicaties dat ze op haar naam heeft staan moet lijn krijgen, een rode draad. Haar werk zal samenkomen in een Engelstalig boek over de RCT. Een grondige theoretische en historische analyse van een gevestigd onderzoeksinstrument; allereerst vanaf de zijlijn. ■

Sander Koenen

ABG 38

april 2003

DE ACADEMISCHE BOEKENGIDS Universiteit van Amsterdam Technische Universiteit Delft Rijksuniversiteit Groningen Universiteit Leiden Universiteit Utrecht

Trudy Dehue **3** *De marketing van fobieën en depressies. De strijd van klokkenluider David Healy met de farmaceutische industrie.*
Anthonya Visser **6** *over Günter Grass en het Duitse lijden.* Kees 't Hart **8** *dicht over de dichters.* Klaas Wellinga **8** *drugskoeriers als populaire helden.* Herman Philipse **9** *over Darwinmachines en evolutionaire verklaringen van Gods succes.* Jos van der Linden *de Amerikaanse obsessie met zwart en wit: Chris Quispel, George Fredrickson **13** en David Brion Davis.*

9 771567 784030 4 38

De Academische Boekengids (ABG) is een tijdschrift dat is ontstaan uit een bijzondere samenwerking tussen de universiteiten van Amsterdam (UvA), Delft, Leiden, Utrecht en Groningen. Op toegankelijke wijze worden belangwekkende wetenschappelijke studies uit binnen- en buitenland besproken door Nederlandse topwetenschappers. De ABG wil een brug slaan tussen wetenschappelijk onderzoek en een breed, academisch geïnteresseerd publiek. In het laatste nummer verscheen het artikel 'Pillenziekte - De agressieve marketing van depressies' van de hand van Trudy Dehue.

www.academischeboekengids.nl

Als lezer van de Broerstraat 5 kunt u vrijblijvend eenmalig een gratis exemplaar van de ABG bestellen: Stuur u een e-mail met uw postadres en de vermelding 'Actie Broerstraat 5' naar: marketing@aup.nl U kunt ook bellen met T (020) 420 00 50 Verder kunt u een brief(kaart) zenden naar: Afdeling Marketing ABG Amsterdam University Press Prinsengracht 747-751 1017 JX Amsterdam (Eveneens onder vermelding van uw postadres en de woorden 'Actie Broerstraat 5'.)

De Academie voor Management organiseert en diplomeert namens de RUG een twintigtal postdoctorale leergangen. Elke leergang telt zes of zeven modules, die bestaan uit twee dagen interactief college op een centraal gelegen locatie.

'How to be different'

Wat moeten Nederlandse bedrijven doen nu het economisch minder gaat? Henk Volberda over de huidige economische situatie.

Naar de mening van prof. dr. Henk Volberda moet je in slechte economische tijden investeren in strategie en kwaliteit van werknemers. Volberda is docent van de leergang Verandermanagement en hoogleraar Strategisch Management & Ondernemingsbeleid aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij refereert aan Michael Porter, een vermaarde auteur en spreker van de Harvard Business School, die onlangs in Nederland is geweest voor de Jaarlijkse Innovatielezing.

Volberda: 'In een artikel van Porter over "What is Strategy" in *Harvard Business Review* blijkt de kernvraag nog

steeds: 'how to be different' en niet 'hoe word ik beter dan, of even goed als, andere bedrijven'. De vraag is wat jouw bedrijf wezenlijk onderscheidt. Als je dit voorlegt aan ondernemingen hebben ze meestal geen antwoord. Ze willen nummer één of twee zijn of ze noemen "operational excellence", maar dat is geen strategie. Ik vind het, zeker in een neergaande economie, bezwaarlijk dat er onder andere minder tijd en energie aan strategie wordt besteed. Uit een recent McKinsey-rapport blijkt dat je bij economische neergang juist moet investeren en "assets" moet kopen en je niet alleen moet fixeren op de kosten. Succesvolle bedrijven zijn juist tijdens een recessie actiever wat betreft overnames en acquisities en besteden juist dan meer aan R&D en promotie. Maar niet alleen op microniveau ook op macroniveau doet Nederland het niet goed. Wat investeringen in onderwijs betreft staan we op hetzelfde niveau als Tsjechië. Uit het jaarlijkse *Global Competitiveness Report* van het World Economic Forum blijkt dat Nederland is afgedaald van de 8e naar de 15e plaats. Het Erasmus Strategic Renewal Centre is hier het partnerinstituut dat de dataverzameling voor Nederland uitvoert.'

Slim management

'We moeten in Nederland meer investeren in slim management,' meent Volberda. 'Hiertoe behoort onder andere het vermogen om nieuwe kennis te absorberen. Uit onderzoek blijkt dat deze capaciteit van managers snel achteruitgaat. Nederland is een kennis-

economie, net zoals de meeste Europese landen en Noord-Amerika. Laagwaardige activiteiten zijn niet meer haalbaar. Van de feitelijke productie treedt een verschuiving op naar de regiefunctie: het regisseren van waardeketens en systeemintegratie. De nieuwe kenniseconomie vergt flexibele vormen.'

Volgens Volberda zou het niet alleen bij praatjes en plaatjes moeten blijven. Daartoe heeft hij een integrale flexibi- teitsaudit ontwikkeld die het manage- ment kan helpen om effectief in te spe- len op toenemende concurrentie. De uitkomst laat zien of een bedrijf flexi- bel genoeg is gezien de uitdaging van de specifieke markt. 'Mijn advies is: investeer in multi-inzetbaarheid van mensen door het aanbieden van oplei- dingen. Dit betaalt zich terug in de kwaliteit van het eindproduct. De onderneming wordt in zijn geheel flexibel en dat potentieel kunnen we blijven gebruiken. Deelnemers van vier leergangen hebben deze audit op hun eigen bedrijf toegepast.'

Harriet Enkelaar

Meer info:
www.academievoormanagement.nl
 of info-avm@aog.nl
 Studieadviescentrum:
 T (050) 316 21 15

Verkort Doctoraal Bedrijfskunde start ook in Utrecht

Op 15 oktober 2003 start het Verkort Doctoraal Bedrijfskunde behalve in Groningen ook in Utrecht. De Faculteit Bedrijfskunde van de RUG is integraal verantwoordelijk voor het onderwijs en de examinering. Daarvoor gelden dezelfde eisen die aan reguliere studenten worden gesteld. Academische Opleidingen Groningen (AOG) zal de

gehele marketing en organisatie voor haar rekening nemen. Met deze opzet wordt de nieuwe bachelor-masterstructuur gevolgd. De huidige Bedrijfskundige Leergang zal worden ontwikkeld tot een bachelor in de bedrijfskunde. Daarop volgt een master hetgeen de omvorming is van het huidige Verkort Doctoraal Bedrijfskunde. Met de onder-

wijsvernieuwing in het vooruitzicht is de verwachting gerechtvaardigd dat veel studenten na het behalen van hun bachelor gaan werken. In een later stadium kan men door het volgen van het Verkort Doctoraal Bedrijfskunde alsnog in deeltijd het masterdiploma en de universitaire titel Master of Science in Business Administration behalen.

Agenda

Startdata postdoctorale leergangen najaar 2003

- 23 sept. Bedrijfskundige Leergang Groningen
- 24 sept. Bedrijfskundige Leergang Utrecht
- 4 nov. Business Strategy Course
- 19 nov. Business Marketing Management
- 30 okt. Comenius
- 3 dec. Duurzaam Ondernemen
- 19 nov. European Comenius Course
- 28 okt. HR-Strateeg
- 6 nov. Human Core Business
- 13 nov. Infra development
- 6 okt. Mastertraject
- 2 okt. Merkmanagement
- 18 nov. Opleidingsadviseur
- 30 okt. Res Publica Leergang
- 27 nov. Strategic Business Development
- 28 okt. Strategisch Communicatiemanagement
- 20 nov. Strategische Marketing van Diensten
- 17 sept. Verandermanagement
- 4 nov. Verandermanagement

Afgestudeerden

Business Strategy Course 7

Van boven naar beneden van links naar rechts: Cor Roos, Rick de Rijk, Ed van Leeuwen (kerndocent), Arjen Maarsse, Rob Imhoff, Arthur van Holthe tot Echten, Mark Wit, Eline Kogels, Marcel Looze, Jan de Zeeuw

Bedrijfskundige Leergang Groningen 9

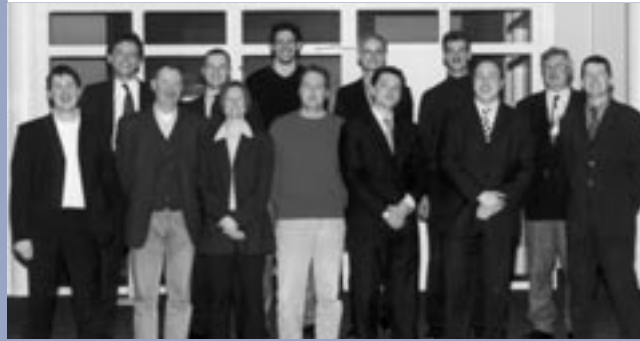
Van boven naar beneden van links naar rechts: Peter Snijders, Hendrik Arends, Marcel Bergervoet (kerndocent), Jolanda de Vries (projectmanager), Bert Oosting, Bert Roona, Tjibbe de Jong, Ankie Overzet-Bouma, Arjan Vrij, Willem Wouthuyzen, Geke Blokzyl, Belinda Aukema, John van Apeldoorn

Afgestudeerden

Strategische Marketing van Diensten 9

Van boven naar beneden van links naar rechts: Bert Smith, Natasja van Eijdsen, Hans Kalf, Paul Ras, Henk Spenkelink, Bram den Engelsen (kerndocent), Hans Köhne (editie 7), Jo Leveau, John van Roij, Johan Hillebrand, Jolanda Holwerda, John Smulders (editie 8), Erik Giethoorn

Strategic Business Development 8

Van boven naar beneden en van links naar rechts: Rob van der Maarel, Charles van Santvoord, Bas Jurres, Boudewijn Smits, Mario van der Kroef, Frans Kuijpers (kerndocent), Peter Jansen, Anton Revenboer, Marije Lafleur, Bart Stroobants, Chris Carli, Niels Buning, Joris Linssen

Incompany Business Strategy Course Ormit 2

Van boven naar beneden van links naar rechts: Sjors Goossens, Remco Gerritsen, Marcel Geertsema, Philip Wagner (docent), Nick Hoogendoorn (directeur), Monique Pals, Jooske van de Graaf, Folkwin Emaar, Geert van der Hoek, Ed van Leeuwen (kerndocent), Monique Wolbrink-Roelofs, Karin Koppenol, Faïza Dadi, Gert Jan van Rijn

Human Core Business 4

Van boven naar beneden en van links naar rechts: Wim Huinder (kerndocent), Monique Hofman (programma-manager), Marco de Witte (kerndocent), Willem de Roode, Fred Fens, Bert Edel, Diederik Oomens, Frank Konings, Edwin van den Elst, Angèle Goossens, Udo Zijlstra, Tanja Kortstee, Marion Edzes

Incompany Business Strategy Course Essent 2

Van boven naar beneden en van links naar rechts: Marco Harms, Martin Oldenbeuving, Willem Böttger, Marcel Tjhuis, Philip Wagner (kerndocent), Karin Hamelink (programma manager), Bareld van Wieren, Jaap Meijering, Judith de Boeye, Hans Huigen, Judith Kwant (contactpersoon Essent)

Rectificatie

In het vorig nummer stonden de verkeerde namen bij de afgestudeerden van Res Publica

Afgestudeerden Res Publica 5

Boven vlnr.:

Henk Wijnsma, Ginus Geersing (kerndocent), Johan van Dijk, Gerrit van der Ploeg, Geesje Nijhof.

Onder vlnr.: Manny Middendorp-Kroezen, Rick Verschoof

America on the move

Is het wezen van Amerika wellicht dat het land en zijn inwoners immer in beweging zijn? Reisindrukken op de Sears Tower in Chicago en in een treinwagon van de California Zephyr, glijdend door het weidse landschap.

Voor de een is Amerika het land van de onbegrensde mogelijkheden, voor de ander is het een imperialistische grootmacht die de wereld wil beheersen. Voor mij is het nu het land dat meer dan 400 meter beneden me ligt. We staan op de Sears Tower in Chicago. Met 'we' bedoel ik mijn collega Albert-Jan en ik. Onze missie: het voorbereiden van de American Comenius Course, een leiderschapsprogramma waaraan de universiteiten van Harvard, Yale, Chicago en Berkeley participeren. Op de begane grond van de Sears Tower hebben we zojuist nog kennism gemaakt met de strenge beveiligingsmaatregelen die na Elf September in dit land van toepassing zijn. Bij mijn vorige bezoek aan een andere Amerikaanse wolkenkrabber, in juni 2001, was daar nog

geen sprake van. Ik stond toen op een van de Twin Towers in New York.

Boven op het skydeck van de Sears Tower worden we door professor Burton van de University of Chicago rondgeleid. Hij toont ons in de diepte een wirwar van wijken waar afwisselend Italianen, Chinezen en andere bevolkingsgroepen huiskonden. Allemaal 'on the move' van de ene wijk naar de andere. Het gesprek met de historicus Burton levert ook intellectueel mooie vergezichten op. Chicago is in zijn ogen de meeste Amerikaanse stad, zeg maar dé archetypische Amerikaanse stad. Burton: 'New Yorkers bijvoorbeeld, zijn geen échte Amerikanen; dat zijn wereldburgers die in no-time in Londen, Parijs, maar ook in Boston of Philadelphia kunnen zijn. Chicago moet zich met zichzelf tevreden stellen.' Minderheden 'from all over the world' zijn ernaartoe gekomen om er een nieuwe start te maken. Burton roept, terwijl hij de etnische wijken beneden ons een voor een aanwijst, een intrigerende vraag op: zijn de mensen beneden ons in de stad sterker gebonden aan hun oorspronkelijke culturele achtergrond of zijn ze – dwars over de verschillen heen – meer verbonden in hun gemeenschappelijke ervaring, die van afgesneden zijn van hun 'roots'? Zijn ze in wezen pioniers? En is dat de betekenis van 'Amerikaan' zijn?

Vuursteen

Nu kijken we met professor Burton naar het station van Chicago, waar minuscule treintjes af en aan rijden. Vanuit Chicago trokken ooit de pioniers verder naar het westen, eerst met huifkarren, maar vanaf 1860 vooral met de trein. In die trein, de California Zephyr, vervolgen we nog diezelfde middag onze reis die ons uiteindelijk naar San Francisco zal brengen. Mijn reisgenoot en ik delen een De Luxe Cabine. Dat zijn grote woorden voor een petietierig klein hokje. Aan het uitklappen van de bedden, boven één en beneden nog zo één, kun je een aanval van claustrofobie overhouden. Verder bevat de cabine ook nog een wc annex douche. Die rare sanitaire combinatie kan zelfs in de ogen van het treinpersoneel geen genade vinden. Bill, de trein steward, die namens spoorwegaatschappij Amtrak op ons welbevinden moet toezien, raadt ons aan vooral niet de douche in onze cabine te gebruiken. En dat terwijl de marketingfolders van Amtrak zo opgeven van deze extra luxe. 'Je krijgt er natte voeten van die nadruipen als je weer de cabine binnenkomt en dan wordt alles vochtig,' vindt Bill.

Wat gelijk opvalt is het vlagvertoon langs de spoorrails. Op veel stations, maar ook op andere openbare gebouwen prijkt de Amerikaanse vlag. Strijdlustiger dan ooit, want volgende week wordt het oorlog. Vlakbij Chicago, op ongeveer drie uur

rijden, ligt het vredige Burlington aan de oevers van de Mississippi. Vredig in de meest letterlijke betekenis van het woord. In Burlington wordt sinds mensenheugenis vuursteen gedolven. In de tijd van de Indianen was het de afspraak hier nooit te strijden, iedereen moest immers vrijelijk kunnen beschikken over deze vitale stenen. Onze beschaving kent een ander paradigma: wij vechten voor onze schaarse energiebronnen.

Het Wilde, Lege Westen

De trein doorkruist het 'Wilde Westen'. Misschien dat het er ooit echt 'wild' was, nu maakt het een weinig vitale indruk. Hoe vaak ontmoeten we in deze trein niet de ouden van dagen, die ergens in dit onmetelijke landschap wonen, maar de stilte voor een paar weken ontvluchten. Een ouder echtpaar vertelt ons, terwijl we in het panoramarijtuig van Zephyr naar buiten kijken, hoe de dorpen op de 'plains' langzaam maar zeker uitsterven. 'Boeren' is onprofijtelijk geworden, de graanprijzen dalen, de droogte wordt steeds erger en de dorpen lopen leeg. Geen werk, geen winkels, geen toekomst, geen jeugd. Alles wat jong is vertrekt naar de steden aan de Westkust en gaat daar aan het werk. De ouderen blijven achter en gaan zo nu en dan, al dan niet gesubsidieerd door hun kroost, naar de Westkust om hun kinderen te bezoeken. 'Eigenlijk gaan we voor de kleinkinderen; onze kinderen zijn steeds aan het werk.'

Intussen dendert de trein voorwaarts en passeren we plaatsen als Omaha, Denver en Salt Lake City. De treinreis volgt het spoor van de pioniers en vooral bij het doorkruisen van de Rocky Mountains, de grote zoutmeren en de Sierra Nevada krijg je respect voor diegenen die als eersten deze kant opkwamen. Maar de monumenten langs de spoorlijn tonen dat niet iedereen de reis overleefde.

'Volgens de "oude" visie is het westen geëxploreerd vanuit het oosten van Amerika. Het waren volgens deze opvatting de "Europeans on the move" die Amerika vorm gaven. Maar

die visie van "how the West was won" behoeft een kanttekening.' Dat zegt professor De Neeve die we in de trein ontmoeten. 'We realiseren ons steeds meer dat er al beschavingen bestonden die vanuit Azië duizenden jaren geleden zijn overgestoken. Zoals overigens ook nu weer veel Aziaten naar Californië trekken. Amerika wordt steeds weer opnieuw gemaakt.'

Na Reno gaat de reis verder door de Sierra Nevada, ook weer zo'n mythisch filmlandschap. Als eerste trein ter wereld werd de Zephyr hier in 1870 overvallen. Komisch detail is dat diezelfde trein amper 24 uur later voor de tweede keer overvallen werd, hetgeen dit wereldrecord nogal ferm neerzette. De buit van die tweede roof werd nooit teruggevonden, melden de boekjes, maar dat kan niet veel geweest zijn.

Home sweet home

De treinreis van 52 uur is een intensieve ervaring, zowel voor de 'mind' als voor de 'body'. We hebben in die tijd in de meest letterlijke zin kennis gemaakt met veeboeren, gepensioneerden, een Mexicaan, een restaurateur, een slager, wetenschappers, een ex-machinist, een gitarist, een mormoon, etc. En natuurlijk ook met het fantastische landschap buiten. Genoeg stof om diep over na te denken.

Vlakbij het eindpunt in de buurt van Sacramento belanden we ineens in een heuvelachtig Zuid-Limburgs aandoend landschap, met veel lentegroen en bloesembomen. Raar, maar na het ijsskoude Chicago, de lege 'plains', de besneeuwde bergen en de desolate zoutvlakte overvalt ons na 4400 kilometer een merkwaardig 'home sweet home'-gevoel. Morgen staan de ontmoetingen met de hoogleraar in Berkeley op het programma. ■

Chris Giebels

De Amerikaanse Comenius

In de Comenius leergangen van Academische Opleidingen Groningen en RUG staat kwaliteit van leiderschap centraal. Comenius is geënt op de principes van de klassieke, vakoverstijgende universiteiten. Vanouds stimuleren deze universiteiten de ontwikkeling van interdisciplinaire en funderende kennis, veelzijdige vorming, oriëntatie op fundamentele vragen, die grensverleggende inzichten opleveren, en een leercontext, waarbinnen ook het leren van elkaar belangrijk is. Visie en leiderschapsontwikkeling worden in de Comenius leergangen gefaciliteerd door nadruk te leggen op: paradigma's en paradigmaveranderingen en diversiteit en 'universitas'. De nationale en de Europese Comenius trekken reeds veel deelnemers. De Amerikaanse Comenius voegt een nieuwe, extra dimensie toe. Meer informatie: drs. Chris Giebels T (050) 316 21 54.

Oraties en afscheidscolleges

➔ ALGEMEEN

1 september 2003: opening academisch jaar (16.00 uur).

➔ MEDISCHE WETENSCHAPPEN

2 september 2003: oratie prof.dr. F. Kuipers. Leeropdracht: kindergeneeskunde, in het bijzonder de regulatie en ontwikkeling van lever-darmfunctie.

23 september 2003: oratie prof.dr. J.H.B. Geertzen. Leeropdracht: revalidatiegeneeskunde.

30 september 2003: afscheidscollege prof.dr. P. Nieuwenhuis. Leeropdracht: histologie en microscopische anatomie.

28 oktober 2003: oratie mw. prof.dr. M. Hadders-Algra. Leeropdracht: ontwikkelingsneurologie

➔ LETTEREN

9 september 2003: oratie prof.dr. W. Verhoeven.

Leeropdracht: American culture and cultural theory.

➔ RECHTSGELEERDHEID

16 september 2003: afscheidscollege prof.dr. A. Nentjes. Leeropdracht: economie en de leer der openbare financiën.

➔ BEDRIJFSKUNDE

7 oktober 2003: oratie prof.dr. L. Karsten. Leeropdracht: geschiedenis en actualiteit van het managementdenken en managementonderwijs.

➔ ECONOMISCHE WETENSCHAPPEN

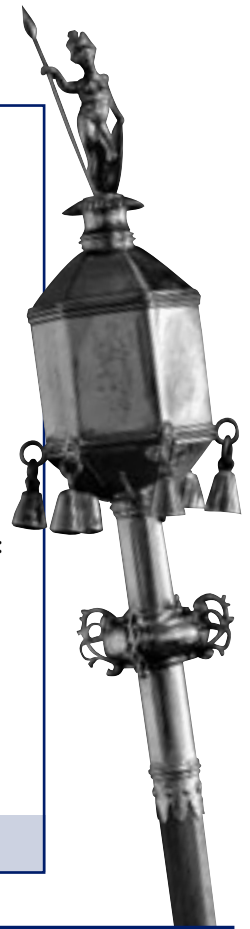
14 oktober 2003: oratie prof.dr. B.W. Lensink. Leeropdracht: financiering en financiële markten.

➔ PSYCHOLOGISCHE, PEDAGOGISCHE EN SOCIOLOGISCHE WETENSCHAPPEN

21 oktober 2003: afscheidscollege prof.dr. C.A.J. Vlek.

Leeropdracht: omgevingspsychologie en besliskunde.

Wijzigingen voorbehouden. Afscheidscolleges beginnen om 16.00 uur, oraties om 16.15 uur. Inlichtingen: mw. I. Sibers, telefoon (050) 363 52 90.

Ubbo Emmius Huis

In het centrum van de Oost-Friese stad Norden bevindt zich een Renaissance-woning die dateert uit 1553. Het huis staat inmiddels bekend als het 'Ubbo Emmius Huis'. Hier woonde Ubbo Emmius, de eerste rector van de RUG, toen hij van 1579-1588 rector van de Latijnse school in Norden was. Samen met partners wil de RUG het graag mogelijk maken dat het huis behouden blijft en toegankelijk is voor publiek. Sanne van de Goor, studente bedrijfskunde van de RUG, heeft onlangs in het kader van haar afstudeeronderzoek de economische mogelijkheden onderzocht. Zij beval onder meer aan het huis onder te brengen in een stichting. Verder wees zij op de mogelijkheid van een pilot-project voor studentenwerving in Oost-Friesland, in samenwerking met de stad Norden en een plaatselijk lyceum.

Antonius Deusing

De medische alumnivereniging Antonius Deusing houdt haar jaarlijkse alumnidag voor de zesde keer met een symposium in het AZG op zaterdag 1 november 2003. Het thema is de arts van de toekomst. Sprekers zijn prof.dr. B. Meyboom-de Jong (huisartsgeneeskunde) en prof.dr. N. Klazinga (sociale

geneeskunde). Ook is er een prijsuitreiking voor de beste klinische les van een coassistent. De middag gaat gepaard met een creatieve lunch vooraf en een borrel na afloop.

Informatie: Ingrid Trouw, secretariaat Antonius Deusing, tel. (050) 363 79 19 of i.k.trouw@med.rug.nl.

Groningen Schakelgarantie

De Hanzehogeschool Groningen en de RUG werken samen in het project van de 'Groningen Schakelgarantie'. Beide instellingen willen een optimale aansluiting garanderen aan HG-studenten die een mastertraject op de RUG willen volgen en aan RUG-studenten die willen overstappen naar de HG. De schakelgarantie geeft studenten de zekerheid dat zij in Groningen met een minimum aan barrières en tijdsverlies van de ene naar de andere instelling van hoger onderwijs kunnen overstappen. Voor de doorstroom van hbo naar universiteit betekent dit dat hbo-studenten bij een aantal opleidingen al in het laatste jaar van hun studie kunnen kiezen voor studiepakketten met meer theorie-onderdelen, de zogenaamde T-stroompakketten. Ze kunnen dan zonder tijdsverlies doorstromen naar een verwante masteropleiding bij de RUG. Ook komen er aparte schakelprogramma's die kunnen worden gevolgd na het behalen van het hbo-bachelor. Verder zal de overstap van universiteit naar hbo door de schakelgarantie gemakkelijker worden. Jaarlijks stromen 600 studenten met een hbo-einddiploma door naar de RUG, terwijl 400 RUG-studenten per jaar overstappen naar het hbo.

Eureka!

Op 14 mei 2003 heeft Douwe Draaisma de 'Eureka! prijs voor het beste non-fictie boek 2003' ontvangen voor zijn boek *Waarom het leven sneller gaat als je ouder wordt*. Dat gebeurde op het jaarlijkse symposium Bessensap, een ontmoeting tussen pers en wetenschap. Behalve de eer is aan de prijs een geldbedrag van 7.500 euro verbonden. Dr. D. Draaisma (1953) is universitair hoofddocent grondslagen en geschiedenis van de psychologie aan de RUG.

Correctie

In het maartnummer stond een interview met emeritus hoogleraar bedrijfskunde Thonie Wattel, getiteld 'Plannen maken met een pokerface'. De naam van de auteur, Sander Koenen, is weggefallen.

Rectificatie

Op pagina 26 en 27 in het maartnummer van Broerstraat 5 stond een storende fout in de tekst over de uitbreiding van de portrettengalerij. Prof.dr. I. Molenaar (Izaak, roepnaam Aak) bezette van 1967-1989 een leerstoel submicroscopische cytologie aan de Faculteit der Medische Wetenschappen. Bij zijn portret, geschilderd

door Van Dulmen-Krumpelman, stond echter vermeld dat hij 'statisticus' was. Hier is een ongelukkige verwisseling opgetreden met prof.dr. W. Molenaar (Wouter, roepnaam Ivo), die van 1971-2000 een leerstoel statistische analyse en meettheorie heeft bezet aan de Faculteit der PPSW. U kunt overigens alle recente veertig hoogleraarportretten in faculteitskamers bekijken op de website van de RUG:

<http://www.rug.nl>, ingang alumni, rubriek 'bekende alumni'.

Alfasteunpunt

Met de opening van het Alfasteunpunt op 7 mei 2003 is de RUG de eerste universiteit met een steunpunt op het gebied van alfavakken. Het bureau helpt scholieren in de bovenbouw van havo en vwo bij het maken van profielwerkstukken en andere opdrachten. Scholieren kunnen bij het steunpunt terecht met vragen over taal, kunst en cultuur, geschiedenis, filosofie en godsdienst, maar ze kunnen er ook inspiratie opdoen. Het Alfasteunpunt opereert vanuit de Faculteit der Letteren, met medewerking van de Faculteit der Wijsbegeerte en de Faculteit der Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap. De RUG heeft al enkele jaren een succesvol Bètasteunpunt, waarmee het Alfasteunpunt samenwerkt.

VVAO

De VVAO, Vereniging van Vrouwen met Hogere Opleiding, afdeling Groningen, organiseert een breed scala aan culturele en maatschappelijke activiteiten ter stimulering van contacten tussen hoger opgeleide vrouwen van alle leeftijden. Daarbij willen wij graag kennismaken met nieuwe leden. Meer weten? Vraag onze afdelingsfolder aan.

Informatie: (050) 528 04 63/ 579 80 60; www.vvao.nl;

E-mail: groningen@vvao.nl.

RUG-Alumnipas

Na uw afstuderen of promoveren is er beslist geen einde gekomen aan uw band met de universiteit. U bent en blijft immers RUG-alumnus! Voor al onze oud-studenten en gepromoveerden is er een speciale RUG-alumnipas. Daarmee kunt u gebruik maken van een aantrekkelijk servicepakket, dat voortdurend wordt uitgebreid. De pas kost € 35,- en is drie jaar geldig. Dat is nog geen € 12,- per jaar!

Alle voordelen op een rij

Cursussen, opleidingen en onderwijs

- 5% korting op sommige opleidingen van de stichting Academische Opleidingen Groningen (AOG) Contractonderwijs
- 10% korting op cursussen bij de Senioren Academie (hoger onderwijs voor ouderen)
- 20% korting op alle cursussen bij de USVA
- 10% korting op computercursussen (externe tarieven) van het RC
- 15% korting op reguliere talencursussen bij het Talencentrum
- 10% korting op open colleges bij de letterenfaculteit
- 10% korting op open colleges bij de theologische faculteit
- 5% korting op juridisch postacademisch onderwijs
- korting op cursussen Frans bij het Centre Culturel Français
- korting op abonnement bij Studium Generale Groningen

- diverse kortingen op postacademisch onderwijs bij PPSW
- #### Artikelen, diensten, uitstapjes enz.
- ACLO-kaart bij het Sportcentrum van de RUG blijft mogelijk
 - korting op een lenerspas voor de UB
 - € 5,- korting op het RUG-voorjaarsdiner (normale prijs € 25,-)
 - € 50,- korting op de RUG-cultuurreis (normale prijs € 1400,-)
 - 10% korting op alle artikelen met RUG-logo in de RUG-winkel
 - 25% korting op een UK-abonnement
 - 20% korting op concerten van het Noord-Nederlands Orkest in De Oosterpoort
 - 20% op weekendovernachtingen in het University Guesthouse
 - 10% korting op weekendarrangementen van de VVV Groningen
 - 10% korting op arrangement hotelpaleis Het Stadhouderslijk

- Hof te Leeuwarden
- 10% korting op loopbaanoriënteringstraject van organisatieadviesbureau MDP
- 10% korting op Persoonlijke Aankoopbegeleiding van Kamminga Makelaars
- 20% korting op overnachtingen in studiehôtel De Nieuwe Academie
- RUG-medewerkerstarief voor pc's en toebehoren van het RC
- gratis toegang tot alle universitaire musea in Groningen

Informatie

Bestel de brochure (met aanvraagformulier):
 Telefoon (050) 363 77 67
 Fax (050) 363 63 00
 alumni@bureau.rug.nl
<http://www.rug.nl> (alumni)

Spraakmakende Boeken

Voor de tiende keer wordt Spraakmakende Boeken gehouden, een serie van zeven lezingen over literatuur. De lezingen zijn bestemd voor een breed publiek en het is niet nodig het besproken boek gelezen te hebben. De organisatie berust bij de Faculteit der Letteren en Studium Generale.

25 september 2003: *Onwetendheid* – Milan Kundera. Spreker: dr. Barend van Heusden.

30 oktober 2003: *De halfbroer* – Lars Saabye

Christensen. Spreker: drs. Janke Klok.

27 november 2003: *De hydrograaf* – Allard Schröder. Spreker: dr. Mary Kemperink.

29 januari 2004: *Om te kan asemhaal* – Antjie Krog. Spreker: prof.dr. Ena Jansen (UvA).

26 februari 2004: *Terug tot Ina Damman* – Simon Vestdijk. Spreker: dr. Sandra van Voorst.

25 maart 2004: Lustrumdubbelezing. Sprekers: Pieter Steinz (NRC) en prof.dr. Jaap Goedegebuure (UVT).

22 april 2004: *De langverwachte* – Abdelkader Benali. Spreker: prof.dr. Gillis Dorleijn.

De lezingen vinden steeds plaats op donderdagavond, van 20.00-22.00 uur in de Offerhauszaal van het Academiegebouw.

De toegang is gratis. Informatie: www.rug.nl/let/spraakmakendeboeken of (050)3650179.

Colofon

Achttiende jaargang
 Tweede nummer / juli 2003
 ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaal magazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen. Ook wordt het toegezonden naar oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. De naam verwijst naar het adres waar het Academiegebouw is gevestigd. Broerstraat 5 wil ertoe bijdragen

dat het contact tussen ons aller universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft genoten in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres

Redactie Broerstraat 5
 Postbus 72
 9700 AB Groningen
 Telefoon (050) 363 73 79
alumni@bureau.rug.nl
 Fax (050) 363 63 00

Redactie

Lidy Bosker
 Piet Bouma
 Fenneke Colstee-Wieringa
 Chris Giebels
 Gert Gritter
 Franck Smit

Internet

<http://www.rug.nl/alumni>

Ontwerp en lay-out

In Ontwerp, Assen

Fotografie

- Reyer Boxem: p. 8, 14
- Bert Janssen: p. 9 (Meyboom-de Jong), 12, 25 (Draaisma)
- Anke Slooff: p. 10-11 (schilderij op achtergrond)
- Elmer Spaargaren: p. 7, 16, 18

Productie

Facilitair Bedrijf RUG

Druk

Tijl Offset, Zwolle

Opplage

49.000 exemplaren

Adreswijziging/aanmelding

(050) 363 77 67
alumni@bureau.rug.nl

Mevrouw Sorgdrager studeerde rechten aan de RUG. Zij is voorzitter van de Raad voor Cultuur en oud-minister van Justitie.

Wat heeft Winnie Sorgdrager met het

'Ik heb in Groningen gestudeerd en daar een mooie tijd gehad, waarin ik veel heb geleerd. Niet alleen op het gebied van de studie, maar ik ben er ook volwassen geworden. Ik gun iedereen zo'n studententijd. Studenten moeten serieus studeren, maar er moet ook tijd zijn voor persoonlijke ontwikkeling. Zonder dat word je geen compleet mens. Dit geldt natuurlijk ook voor studenten uit ontwikkelingslanden.

Eric Bleumink Fonds

Het Eric Bleumink Fonds van de RUG verstrekt beurzen aan talentvolle studenten en jonge onderzoekers uit ontwikkelingslanden. Het fonds, opgericht in mei 2000, heeft een bestuur onder leiding van de Rector Magnificus. Voor het werven van het geld zorgt het Ubbo Emmius Fonds. Voor meer informatie over donaties, schenkingen en legaten aan het Eric Bleumink Fonds:

Ubbo Emmius Fonds
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72, 9700 AB Groningen
Tel. (050) 363 75 95
ubbo.emmius.fonds@bureau.rug.nl

ABN AMRO Groningen
Rekeningnr. 56.30.98.961
t.n.v. Stichting Ubbo Emmius Fonds
inzake Eric Bleumink Fonds

DE HORTUS LEEFT!

De Hortus Botanicus in het Groningse Haren leeft. Iedere dag van het jaar groeien en bloeien er planten uit alle streken van Nederland en de rest van de wereld.

De geschiedenis van de tuin is met de RUG verbonden. Van wetenschapstuin tot plaats waar iedereen van de natuur kan genieten; de universiteit steunt de Hortus.

Dagelijks geopend van 9.30—17.00 h entree €3,50 p.p. kinderen t/m 9 jaar gratis
Hortus Haren, Kerklaan 34, 9751 NN Haren, 050-5370053

DE BIOLOGEN IN DEZE ACHTERAF WONEN EN WERKEN IN DUITSLAND. DE EEN BEMOET ZICH MET BESCHERMING VAN DE WADDENZEE, DE ANDER TIMMERT AAN DE WEG ALS OPERAZANGER.

Folkert de Jong (51), biologie 1975-1983 / Werk: adjunct-secretaris van het internationale Waddenzeesecretariaat / Huis: vrijstaand huis op platteland van Bohlenbergerfeld / Huishouden: getrouwd met Tessy (44); zoons Daniël (13) en Jonathan (11) / Bruto jaarsalaris: 60.000 euro

Frits Kamp (44), biologie 1980-1984 / Werk: operazanger en wetenschappelijk medewerker aan de universiteit van München / Huis: driekamerwoning in binnenstad München / Huishouden: getrouwd met dramadocente Mariana (39) uit Chili; kinderen Annina (4), Adèle (3) en Federico (6 maanden) / Bruto jaarsalaris: 30.000 euro

Folkert de Jong

Frits Kamp

‘Biologie was mijn lievelingsvak. Als kind kocht ik een microscoop om plantjes te bekijken. Maar na de hbs ging ik niet meteen biologie studeren. Ik ging naar de zeevaartschool en voer als marconist twee jaar op een koopvaardijship. Ik kwam terug, moest in militaire dienst en ging studeren.

Ik studeerde af in plantenfysiologie en kreeg een tijdelijk baantje aan de universiteit: kijken of er een vrije studierichting milieubiologie opgericht kon worden. Dat bleek politiek niet haalbaar. Ik ben nog even als vrijwilliger op het instituut gebleven en solliciteerde in 1985 met succes bij de Stichting Werkgroep Noordzee in Amsterdam. Dat is een overkoepelende organisatie van milieugroepen die wat braver zijn dan bijvoorbeeld Greenpeace. In 1990 stapte ik over naar de Trilaterale Waddenzee Samenwerking tussen de regeringen van Nederland, Duitsland en Denemarken. Ik werd adjunct-secretaris van het secretariaat in Wilhelmshaven, Duitsland. Momenteel ben ik hier projectleider van het internationale Waddenzeeforum. Allerlei groeperingen uit visserij, industrie, landbouw en toerisme maken samen met natuurbescherming de komende twee jaar voorstellen over duurzame ontwikkeling. De basis van de huidige natuurbescherming is al eerder gelegd. Wat dat betreft zijn de krenten wel uit de pap. Maar er komen toch steeds weer nieuwe onderwerpen om over te praten. Het ziet er naar uit dat ik dit werk tot mijn pensioen zal doen. Al werk ik voor de lol ook nog aan een promotieonderzoek dat hopelijk volgend jaar klaar is.’

‘Dat wil ik ook, dacht ik, toen ik de solist hoorde bij de generale repetitie. Ik was 26, afgestudeerd en deed nog een ingenieursopleiding chemische technologie. Daarvoor liep ik stage in Birmingham en deed ik als koorzanger mee aan een uitvoering van ‘Elias’ van Mendelssohn. Ik zat in Groningen in een mimegroep, maar kon in Birmingham niet zoiets vinden. Iemand zei: “Ga bij een koor.” Ik had nog nooit één noot gezongen, maar de dirigent zei bij de auditie: “Your voice is excellent.” In afwachting van een promotieplaats in Amsterdam vertrok ik voor twee jaar naar Washington DC. Daar nam ik serieus zanglessen. En ik volgde een masterclass in Baden bei Wien, die ik cum laude voltooide. Mijn vader wilde niet nóg een studie betalen en ik had ook niet het lef me helemaal op de muziek te storten. Ik promoveerde en zocht een parttime baan als biofysicus in Boston. Op dezelfde dag had ik een sollicitatiegesprek aan de universiteit én deed ik auditie op het conservatorium, waar ik een stipendium kreeg. Sinds Boston heb ik steeds halftime aan universiteiten gewerkt. In New York, in Chili en nu weer in Duitsland. Duitsland is een echt operaland. Er zijn hier tweeënhalfduizend professionele operazangers. In totaal heb ik twaalf rollen gezongen in professionele producties en zes recitalprogramma’s gedaan, in Chili, Duitsland, Amerika en Tsjechië. Op dit moment treed ik veel op als solist in oratoria in München. Dit najaar ga ik op recitaltournee naar Oezbekistan en Tadzjikistan. Ik zal niet aan de top komen, maar ik voel me hoe dan ook zanger. Op de bühne ben ik honderd procent mezelf. Als ik de deur van het lab achter me dichtsla bestaat het niet meer.’